UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartoli Consilia, Quæstiones, & Tractatus

Bartolus

Lugduni, 1567

Tractatus de Guelphis, [et] Gebellinis, do. Bar. a Saxoferrato.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96124

Visual Library

quo ad petendum ſeparationē tori.xxxiij.queſt.ij.can.admone-
169 re.⁊ ibi no. Item differunt †iure ciuili iudices poſſunt a parti-
bus,que corā eis litigāt,aliquid habere,ſ.delegati a principe in
principio cauſe duos aureos,in fine vero alios duos et non vl-
tra:vt in aut.de iudic.§.ne autem.⁊ argu.C.de teſtamētis.l.hac
conſultiſſima. Ordinarij autem non debent habere niſi ſportu-
las argu.C.de epiſco.⁊ cleri.aut.generaliter.⁊ iij.q.iij.can.indu-
cie.§.offeratur.ſed iure canonico iudices nihil poſſunt percipe-
re vltra expenſas quas delegati debent percipere quando ꝓfi-
ciſcunt̃.extra de vita ⁊ honeſta.clericoꝝ.cap.cum ab omni.⁊ de
170 hac materia ibi not. Itē differūt,†iure ciuili in notorijs proce-
ditur extraordinarie,ſnīa lata etiam in notorijs ꝯ ordinem iuris
non valet.C.de ſenten.⁊ interloc.l.ꝓlatā.⁊ C.de accu.l.ſi abſen-
tem.Sȝ iure canonico pōt ꝓcedi extraordinarie.⁊ iuris ordine
non ſeruato,extra de coha.cle.⁊ mu.cap.veſtra.⁊ capi.tua nos.
171 ⁊ de hoc no.in cap.veſtra.p Inno. Item differunt,†iure ciuili
ea,que deſiderāt cauſe cognitionē,⁊ decreti interpoſitionem,et
expediūt̃ officio iudicis nō delegat̃.ff.de offi.ꝓconſ.⁊ leg.l.ne-
quicquā.§.vbi decretū ſȝ iure canon.ſecus,extra de offic.archi-
diaco.cap.ad hoc.⁊ cap.j.⁊ x.queſt.j.can.epiſcopus.⁊ can.pla-
cuit.⁊ no.per Inno.extra de reli.do.capi.conſtitutus. Itē diffe-
172 runt,†iure ciuili pluribus diuerſiſque actionibus perſonalib⁹
pōt quis cōuenire eundem coram diuerſis iudicibus,niſi rō di-
uerſitatis impediat.ff.de quib.reb.ad eund.iud.ea.l.j.⁊ ij.⁊ C.
de iudic.l.nulli.⁊ ff.de libera.cauſa.l.ſi pariter.⁊ l.cognitio. Sed
iure canonico ſecus:vt extra de reſcrip.cap.qꝛ nonnulli. Item
differunt,qꝛ de iure ciuili parētes ꝓ filijs nō teſtificant̃ l parē-
173 tes.C.de teſtib.ſed †iure canonico parentes admittunt̃.ad teſti-
moniū faciēdum de cōſanguinitate,que dicit̃ eſſe inter virum et
vxorē,vtrū ſit,vel nō ſit.⁊ hoc fauore matrimonij,⁊ qꝛ ꝑ eos me-
lius ſciri pōt quā ꝑ alios:vt̃ extra qui ma.accu.poſſ.ſed ſup ipſo
ꝯtu matrimonij diſtinguitur:vt extra de teſtibus.c.ſup e. Iu-
re vero ciuili parētis teſtimoniū in cauſa filij non valet.C.de te-
174 ſtib.l parētis. Itē differt,†iure ciuili ordinari⁹ cauſas medias
nō pōt committere,niſi cauſa iuſta. Et appello cauſas medias,
ciuiles pecuniarias trecentorum aureoꝝ.C.de peda.iudi.l.pla-
cet ⁊ ibi no. Sed iure canonico pōt committere ſine aliqua iu-
ſta cā,dūtū ſe malitioſe exonerare nō querat:vt extra de offic.
deleg.cap.paſtoralis.in princ.⁊ ibi de hoc,⁊ hoc modo intelli-
git̃ vt eodē titu.ſi ꝓ debilitate.Quis preallega.decre.in delega-
175 to a principe,vel Papa loquat̃. Itē differunt,†iure ciuili pōt
fieri ꝓrogatio de pſona ad pſonā habentē iuriſdictionē ordina-
riā:vel ēt delegatā.C.de iuriſdic.omn.iudic.l.j.⁊ ibi no ff.de iu-
dic.l.ſcōa.in princ. Sȝ iure canonico ſecus extra de offic.deleg.
176 cap.P.⁊ H.⁊ ibi no. Itē differunt,†iure cano.pōt accuſare vir
vxorē adulterā,⁊ agere ſolū ad ſeparationē tori,⁊ eſt hic modus
agēdi,nec eſt materia ciuilis nec materia criminalis:vt extra de
ꝓcurato.cap.tue,vbi de hoc. Sȝ iure ciuili nō habem⁹ iuſtū mo-
dū agēdi imo vir primo dȝ ſe īſcribere,⁊ accuſare vxorē de adul-
terio:vt puniatur pena legali:⁊ poſtea eā repudiare:vt in aut.vt
177 lic.matri,⁊ auie.§.qꝛ vero plures. Item differunt,†iure ciuili fi-
liuſfamilias in oībus cauſis regulariter non poteſt eſſe in iudi-
cio abſqȝ conſenſu patris,nec etiā in caſtrenſi.vel quaſi,vt C.de
bonis que liber.l.cum nō ſolū.§ neceſſitate.⁊ ff.de manu.l.j.§.ſi.
⁊ l.ij.ff.de caſtrēſ.pecu.ſȝ iure canonico teneremus quod in ſpi-
ritualibus pōt eſſe in iudicio ſine patris conſenſu ſȝ pōt requiri
authoritas ſui ꝑlati,de hoc not.de ꝓcurator.cap.accedens,per
178 Inn.⁊ extra de etate,⁊ qualita.indecorum. †Aliam differentiā
no.quod iure ciuili heres,qui fecit inuentarium non tenet̃ vltra
vires hereditarias.C.de iure deliberā.l.ſcimus,⁊ ibi de hac ma-
teria plene no.ſȝ iure canonico illa ſolēnitas non videtur atten-
di,ſȝ in ꝯtib⁹,⁊ ī delictis,ſi aliqd ꝑuenerit ad heredē,ſiue ni-
hil,ſiue lis fuerit ꝯteſtata cū defuncto,ſiue nō ſemp heres tenet̃
inſolidum,decimaſexta queſtione ſexta can.ſi epiſcopum. extra
de rapt.in literis.⁊ de hoc habemus not.xij.queſt.ij.can.epiſco-
pus qui filios. Per que apparet etiam in alio caſu differre a iu-
re ciuili,quod heres nō tenetur de delicto defuncti niſi lis fue-
rit conteſtata cum defuncto.C.ex delic.defunc.l.vnic.⁊ ibi ple-
ne not. Item iure ciuili heres non tenetur niſi pro portione pro
qua eſt heres.C.de heredi.actioni.l pro hereditarijs. Nota aliā
179 †differentiam,quia iure ciuili ſubſequēs conſuetudo vincit le-
gem,⁊ preiudicat iuri ſcripto,⁊ quidem generaliter ſi generalis,
ſpecialiter autem quando particularis eſt conſuetudo in aliquo
loco.ff.de leg.⁊ ſenatuſcon.l.de quibus,in fi.⁊ C.que ſit lon.con-
ſuetu.l ij.⁊ ibi not.ff.commu.predio.l.venditor.§.ſi conſtat. iure
vero canonico ita demum preiudicat conſuetudo iuri communi,
ſi rationabilis,⁊ legitime preſcripta eſt:vt extra de conſuetud.
cap.fin. Illud autem non omitto,quia leges ſumunt conſuetu-
dinem,que attēditur circa factum,⁊ proceſſum iudi.⁊ etiam q̄ at-
tenditur circa geſta communiter hominum alicuius ciuitatis,
caſtri vel terre. Sȝ Canoniſte ſumunt conſuetudinem,que attē-
ditur circa priuatum ius aliquorum,⁊ ita loquitur d.decretalis,
de cauſa poſſeſſi.⁊ ꝓprieta.c.cum eccleſia.que quidem conſuetu-
180 do de iure ciuili appellatur preſcriptio. Item nota †aliam diffe-
rentiam,de iure canonico locus ſit religioſus,vel res authorita-
te Pontificis:vt extra de religioſis domibus.c.ad hoc. Sed iu-
re ciuili ſit religioſus ex eo quod mortuus infertur,vel cum in-
de extraheretur,vel ēt cū ab hoſtib⁹ capitur.deſinit eſſe religio-
ſus ff.de religioſ.⁊ ſum.fu.l.cum ī diuerſis.⁊ l.cum loca. Alia eſt
181 †differētia,iure canonico hoīes ſunt ſepeliendi potius in eccle-
ſia,quam alicubi:qꝛ eorum proximi quoties ad eadem loca ſa-
cra veniunt ⁊ eorum ſepulturas inſpiciunt,recordantur de eis,
⁊ pro eis dn̄o p̄ces fundunt,xiij.q.ij.c.non eſtimemus. Scd̄a rō
eſt quia ſpecialiter cōmendatur patrocinijs illorum ſanctorum,
in quorum honorē dedicata eſt eccleſia illa vt eadem qō.c.non
eſtimemus ad finē. Tertia eſt ratio,qꝛ minus ibi vexatur a de-
monijs,vnde in cemeterijs videtur eſſe requies defunctoꝝ,xxij.
q.ij. Sed lex precipit ne corpa in ciuitate ſepeliantur,ne ciuitas
corrumpatur fetore. C.de religioſis.l.mortuo. Item not.aliam
182 †differentiam,ſecundum leges in vſucapione requiritur bona
fides tantum ab initio. C.de vſuc.transfor.l.vnic.§.hoc tantū-
modo.de iure canonico continuo exigitur bona fides,xvj.q.iij.
183 can.dilectio.§.poteſt. Item †ſecundum leges in longiſſima pre-
ſcriptione non requiritur bona fides,nec iuſtus titulus. C.de
anna.except.l.j. Secundū vero ius cano.preſcribens dȝ habe-
re bonam fidem,alias preſcriptio non procedit.extra de p̄ſcrip.
c.vigilanti.xxxiij.q.ij.can.ſi virgo nupſerit. Et aduertenduȝ eſt
quod ſecundum can. non requiritur titulus in longiſſima pſcri-
ptione,extra de preſcrip.ca.ſi diligenti.⁊ ibi not.⁊ hoc habes
plene xvj.q.iij.in ſumma. Eſt ⁊ alia differentia circa idem,ſecun-
184 dum †leges interrupta preſcriptione per litis conteſtationem
poteſt poſtea preſcribere poſſidens. C.de preſcri.xxx.ann.l.fi. ſȝ
ſecundum ius can.non poteſt poſtea preſcribere poſſidens,cum
preſumatur habere malam fidem,⁊ de ſuo iure titubare.C.de ac-
quir.poſſeſ.l.nemo.vnde nō preſcribet ad mille annos.vt extra
de preſcrip.c.quoniā.⁊ not.hoc xvj.q.iiij.canone.per ſingulas.
185 Alia poteſt †differentia notari,iure ciuili nulla pena dȝ excede-
re quadruplum. Inſtit.de actio.§.omnes. Iure vero can.aliter
inuenitur iuſtitia ſuadente xvij.q.iiij.cano quiſquis.⁊ xij.queſt.
ij.cum deuotiſſimam,⁊ hec de iſtis dicta ſufficiant.

ADDITIO.

a Th.D. C. Domum mariti. Vide late Abba.in conſi.j.lib.j. vi-
de Bar.in l.nihil.⁊ ibi ſcripſi in addi.pleniſſime,ff.rer.amott.

a Tractatus de Guelphis,⁊ Gebellinis,do.Bar.a Saxoferrato.

1 Guelphi,⁊ Gebellini originem ſumpſerunt tempore Federi-
ci Barbaroſſe.
Guelphi zelatores fidei.
Gebellinus in fortitudine confidens interpretatur,⁊ exiſtens
contra eccleſiam.
2 Guelphus hodie dicitur,qui affectat ſtatum illius factionis q̄
in aliquo loco appellatur Guelpha,non habito reſpectu ad ec-
cleſiam. Gebellinus affectans ſtatum illorum qui appellantur.
Gebellini,non habito reſpectu ad Imperatorem.
3 Guelphus,quis non poteſt eſſe in vno loco ⁊ in alio Gebelli-
nus accipiendo Guelphum,⁊ Gebellinū proprie primo modo.
4 Guelphus hodie qs eſſe poſſit in vno loco,⁊ in alio Gebellin⁹.
5 Guelphus quis vno reſpectu poteſt eſſe,⁊ alio Gebellinus.
6 Partialitas Guelpha,vel Gebellina que tendit ad propriam
vtilitatem,⁊ non ad bonum publicum eſt illicita.
7 Partialitas Guelpha,vel Gebellina tendens principaliter ad
bonum publicum,vt ciuitas recte gubernetur eſt licita.
8 Partialitas que vult deponere alium de regimine,eſt illicita,ſi
regimen erat bonum:ſecus ſi tyrannicum,⁊ malum.
9 Tyrannum,qui conatur deponere eiam ſi peruenerit ad actū,
non tenet̃ pena de ſeditioſis,ſi hoc agit ad vtilitatem publicam,
10 Honeſtum virum non decet eſſe factionis Guelphe,vel Gebel-
line,niſi ex magna cauſa.
11 Guelphum eſſe vel Gebellinum qualiter probetur.
12 Euntes in exercitum de mandato regentium ciuitatem,non di-
cuntur eſſe factionis regentium.
13 Filius preſumitur eſſe illius factionis cuius erat pater.
14 Statutum Piſanū ꝙ nullus Guelphus ad aliquod officiū ad-
mittatur,intelligit̃ de eo qui eſſet factionis guelphe in ciuitate

Piſarum.
Statutum in dubio intelligitur de his que fiunt in territorio ſtatuentis.
15 Ciuis Piſarum qui adheret ciuitati inſidianti ciuitati Piſarum dicitur Guelphus.
16 Ciuis Piſarum qui gerit officiū in ciuitate Peruſij que Guelpha eſt, non tamen dicitur Guelphus in ciuitate Piſarum.
17 Ciuitatem aliquam eſſe factionis Guelphe vel Gebelline qualiter probetur.
18 Aliquem mutaſſe factionem qualiter probetur.

ISta cum circa literalē
expoſitionem ſcripſiſſem, ⁊ ſuper hanc
tertiam partē Tyberis meus animus
ferretur, reperi me intra centeſimū la-
pidem ab vrbe Romana prope ciuita
tem Tudertī: ibique vidi quod ea que
literaliter ſcripta ſunt de flumine, ⁊ e-
ius alueo allegorice et moraliter dici
poſſunt de his que in ciuitate Tudertina precipue frequentan-
tur, nam tota noſtra vita flumen, ſeu aqua fluminis eſt, iuxta il-
lud, oēs morimur, ⁊ quaſi aqua dilabimur in terram, c.ij. Reg.
xiiij.c. Alueus vero ſuper quem iſte aque decurrunt, ſunt illa
ad que affectiones habemus, iuxta illud Matthe. v. cap. Ubi
eſt theſaurus tuus, ibi ⁊ cor tuum. In illa verò ciuitate Tuder-
tina reperi duas affectiones, quidam enim vocantur Guelphi
quidam Gebellini, ⁊ ibidem in quolibet officio publico dicebāt
eſſe tot de vna affectione quot de alia: contigit etiam quod il-
le qui eſt de vna affectione certo tempore mutat alueūm, ⁊ inci-
pit eſſe de alia, ⁊ circa hec plura dubia oriuntur. Ideo aliqua vi-
deamus. ¶ Primo vnde illa nomina originem ſumpſerunt, et
de eorum ſignificatione. Scdo quid hodie importent. Tertio,
vtrū habere iſtas affectiones ſit licitum. Quarto, qualiter ꝓbet
aliquem eſſe iſtarū affectionū ſiue loquamur de priuato, ſiue de
republica. Quinto, qualiter ꝓbetur aliquē affectionem mutare.
1 Circa †primū ſciēdū eſt, qḋ olim magna diſcordia orta fuit inter
Romanā eccleſiā, ⁊ Federicū qui vocatus eſt Federicus Bar-
baroſſa ⁊ tunc Romanorū Imperatorē a quo cū in eccleſie de-
notione ꝑſiſteret aliquas leges habemus vt patet in vſib⁹ feu-
dorū, quem poſtea eccleſia priuauit Imperio, vt cap. ad apoſto-
lice. de re iudic. lib. vj. ⁊ de electio. cap. fundamēta. in vj. ⁊ ī Ale-
mania agnatio illi⁹ Federici cognominabat dñi de gebello cuz
tñ dicta diſcordia diu duraret, magna pars Italicorum adheſit
illi Imperatori depoſito. ⁊ illi dicti ſunt gebellini quaſi adhe-
rētes illi dño de gebello. Alij vero adheſerunt eccleſie. ⁊ vocati
ſunt guelphi, quaſi Zelatores fidei. De ꝑdictis habem⁹ figurā.
j. Reg. vlti. cap. ⁊ ij. Reg. j. ca. in prin vbi fuit cōflictus et occiſus
in mōte gebello q interpretat locus fortitudinis. ita ille Feder.
Imperator qm̄ nūc reꝓbat, confidens de fortitudine domus ſue
de gebello conflictus. ⁊ confuſus a guelphis hoc eſt a zelatori-
bus fidei. Hoc enim nomen guelphi habetur gene. xxx. capi. et
interpretat os loqns, qḋ in propoſito eccleſie cōgruit. per ver-
ba em̄ excōicationis ſnīe plata per ſummum Pont. fuit ille Im
perator confuſus. Proprie ergo loquendo ſicut gebellus inter-
pretatur locus fortitudinis, ita gebellini appellantur confiden-
tes in fortitudine. ſ. tpe militum, ⁊ armorum: ⁊ ſicut guelpha in-
terpretatur os loqns ita guelphi interpretantur confidentes o-
2 rationibus ⁊ in diuinis ſicut faciebat Iuſtinian. Imperator. C.
de vet. iur. l. j. ī prin. Circa ſcōm vero †quid hodie dicta noīa im-
portent, dicò qḋ ex ꝑdictis apparet ꝑdicta noīa ſignificare affe-
ctiones hominum, affectantes em̄ ſtatum eccleſie ꝯ illum inimi
cum vocantur vno nomine: hodie vero noīa predicta durāt ꝓ-
pter alias tñ affectiones. Uidemus em̄ plures qui guelphi vo-
cantur eſſe rebelles Imperij, ſed ſicut contingit in prouincijs et
ciuitatibus in qbus ſunt diuiſiones et partialitates neceſſe eſt
vt dicte partes aliquo noīe vocent: iō dicta noīa īponunt tā ꝗ
magis communia. In quibuſdā vero locis ad alia particularia
deuenit, de qbus ad ꝑſens non curo ⁊ iſte ſunt partialitates: vt
ff. de capti. l. ſi qs ingenuā. §. qui in alterutras partes. Dico er-
go, quod hodie ille dr guelphus q adheret ⁊ affectat ſtatū par-
tis q̄ appellat guelpha ⁊ gebellinus q adheret ⁊ affectat ſtatū
partis q̄ appellat pars gebellina. ⁊ in hoc nō habetur cōiter re-
ſpectus ad eccleſiā vel Imperiuz ſz ſolū ad illas partialitates
que in ciuitate vel in ꝓuincia ſunt vt d. §. qui ī alterutras. ⁊ ibi
ſentit gl. ſup verbo, diſcedunt. dū dt, vel ciues ꝯ ciues, vel vna ci
uitas ꝯ aliā. Itē dicte partialitates ſunt qñque inter predictos
⁊ tñ nullus rebellat dño ſuo. ſ. eccleſie Imperio vel Regi vel po
pulo qui tenet Imperium, d. l. ſi quis ingenuā. §. in ciuilibus. ⁊
3 illa vba eē oſtēdut accidētia facti. Ex hoc iſero tria. Primū, †q

ſi accipit guelphus ⁊ gebellinus ꝓut primo modo fuit inductū
qs nō pōt eſſe vno loco guelphus ⁊ alio gebellinus. Nā cū
ille affectiōes. ſ. eccleſie, vel Imperij reꝓbate reſpiciunt vniuer-
ſaliter totum mūdū, ⁊ vniformiter, iō dicere quod quis vno loco
eēt vnius affectiōis, ⁊ alio loco alterius cōtineret repugnātiā,
ſicut qs tutor nō pōt eē author duorū pupillorū inuicē litigātiū
ſup eodem, vt ff. de autho. tuto. l. accipiētis. ⁊ ibi not. facit quod
dicitur, nemo pōt duobus dominis ſeruire. ſ. 2ij. Matth. vi.
4 Secūdo īfero, ſ. quod †ſecūdū dicta noīa hodie accipiūtur quod
quis in vno loco pōt eē guelphus, ⁊ in alio gebellinus: quod pa
tet, dicte affectiōes ſunt circa diuerſa vt patet, pone quod in v-
na ciuitate eſt vnus Tyrānus, qui cū ſua ſecta dicit Guelph⁹, cui
cui affectiōi aliquis bonus hō eſt aduerſus: qr aduerſat iſti
Tyrāno, in illa terra dicitur gebellinus, ⁊ in alia ciuitate nō de-
pēdente ab illa ponatur vnus Tyrannus gebellinus, certe ille
bonus hō aduerſabit illi Tyrano, ⁊ ibidē eſt guelphus. arg. eſt
quod dicimus de tutore qui pōt eē author vtriuſq; eorum q cōte-
dunt circa diuerſa tñ, vt d. l. accipientis. Tertium infero. ſ. quod
5 †quis vno reſpectu pōt eē vnius affectionis, ⁊ alio reſpectu al-
terius. Exemplū. In ciuitate Peruſij ſunt multi q volūt reputa-
ri gebellini reſpectu primo, qr noīa iſtarū affectionum fuerūt in-
ducta quaſi reputātes ſibi ad honorē, quod tam antiquo tpe eorum
genitores ita nobiles fuerūt, quod illius affectionis reputarēt.
Sz quantum ad ſtatum q modo regit ciuitatem ſunt guelphi. Et
ſe gebellinum origine, ſz guelphum quo ad ſtatuz ciuitatis. Nec
eſt ꝯdictio, qñ diuerſis reſpectibus iſta ꝓferūtur. Facit id, quod
dicimus quod eodem reſpectu ꝓ eadem pecunia quis non pōt
eſſe principalis, ⁊ fideiuſſor. l. generaliter. de fideiuſ. ſz diuerſis
6 reſpectibus ſic. vt ff. de duobus re. l. reos. in prī. Circa tertiū ſ.
vtrū habere iſtas affectiones ſit licitū: dic, ſi plures ſunt vnius
affectiōis vel ſi quis adheret vni affectioni nō ꝓpter bonum pu-
blicum, ſz ꝓpter ꝓpriā vtilitatez, vel vt alius opprimatur illud
eſt ſimpliciter illicitum, ⁊ ſi hoc inuicē cōuenerint, eēt puniēdi
quaſi ꝯhentes ſocietatē in penā innocentiū, vt ff. ad l. Iul. de
7 ꝑua. l. ex ſenatuſcōſulto, ⁊ de ꝯcuſſion. l. j. Quandoq; †tñ eſt vna
pars in ciuitate tēdēs principaliter ab bonum publicū, vt ciui-
tas recte, ⁊ quiete gubernet, nec tñ poſſet aduerſarijs reſiſtere
niſi ſub vno partialitatis noīe, ⁊ tūc puto talē affectionē, ⁊ par-
tialitatem cōi eſſe licitaz, ſicut em̄ ad tuitionem rerum licet con-
gregare amicos ⁊ ita multo magis ad tuitionē publicā. vt ff. de
8 vi ⁊ vi arm. l. iij. §. cū igit. †Quādoq; nō ſolū vult vna pars reſi-
ſtere, ſz vult deponere de regimine alios regētes. tunc ſi qdē in-
ſurgerēt aduerſus iſtud regimē iſtō eſſet ſimpliciter illicitum vt
C. de ſeditioſis. l. j. ⁊ ibi no. de eo, q volebat depōere poteſtatē.
Si vo regimē qḋ volebat deponere erat tyrānicum ⁊ peſſimum,
tunc cuz eſſet vni⁹ ꝑtialitatis, licituz eſt duobus concurrētibus,
primo habēdo recurſuz ad ſuperiorez: cuz non poſſit ille tyran-
nus deponi ſine magna difficultate. Scdo qḋ ipſi hoc faciant
ꝓpter vtilitatē publicā, vt ſtatus ciuitatis reſtauret ſecus ſi hoc
facerent, vt ipſi nouā tyrānidē innouarent alijs expulſis. Pri-
mum ꝓbatur qr licitum eſt eis ius dicere ꝓpria authoritate, quā
doq; nō habetur copia iudicis, vt C. de iudeis. l. nullus. ⁊ ī ſimi.
ff. que in frau. cred. l. ait pretor. §. ſi debitorem. ⁊ xxiij. q. ij. cano.
dixit dñs. Si ergo licet ꝓ ſingulari cōmodo, ergo licet ad liberā-
dā Rempubli. ad quam defendēdam oēs admittuntur. vt ff. de
no. ope. nunci. l. de pupillo. §. ſi. ⁊ l. ſequenti. Preterea ſi hoc per
mittitur ꝯ depopulatorem agrorum, vel deſertorem militie multo
to magis debet permitti ꝯ eos, qui ipſam Rempub. eius ſta-
tum depopulātur, vt redigant ſub iugo ſeruitutis. Secundū ꝓ-
batur, qḋ ad propriā vtilitatem non liceat, qr illi qui occupati ꝑ
tyrānidem tenent Rempub. vel eam poſſident ab ipſa Repub.
vel dño ſuperiori vel ab aliquo priuato. Alius, qui talē tyrānū
deponere conatur ꝓpter ſe videtur facere illicituz, vt ff. de vi. ⁊
vi arma. l. j. §. qui vi a me. ⁊ l. colonus. ⁊ l. cū fundum. Ad vtilita
9 tem ergo †publ. licituz eſt, ⁊ ſi ꝑuenerit ad actum, ita qḋ rumor
vel tumultus irrepſerit in ciuitatē, incidit in leg. ſeditionis. C.
de ſediti. l. ij. qr licet faciat. vt dictum eſt. Pro hoc induco Tho.
de Aquino, in ſecunda. ij. q. xlij. art. ij. in fi. vbi ſic ait, Regnuz ty-
rannicum nō eſt iuſtum, qr nō ordinatur ad bonum cōmune, ſed
ad bonum priuatū, regētis: ⁊ ideo ꝑturbatio huius regni nō ha
bet rationez ſeditionis, niſi forte qñ ſic inordinate perturbaret
tyranni regnuz qḋ multitudo ſubiecta maius damnum pateret
ex perturbatione ſequēti quam ex tyranni regimine. Dico ergo
qḋ aſſumere dicta nomina, licet ſignificēt diuiſionem, ⁊ partiali-
tatem: tñ ſi fiat ad iuſtum, ⁊ debitum finē, licituz eſt. Nā ⁊ pau-
lus apoſtolus ſciēs qḋ vna pars eſſet Sadduceorum, altera pha-
riſeorum exclamauit in conſilio, Uiri fratres ego phariſeus ſum
filius phariſei, Act. xxij. capi. Multos tamen vidi peruſij, cum
ꝯ tyrānos facerēt ſeditionē, licet ſancto, ⁊ iuſto Zelo moueretur
10 †qr predicta nomina diuiſionem ⁊ ſciſſurā importāt puto quod

hoc iſto

honeſto viro nõ decebat aliquid dictorũ nominũ aſſumere, niſi ex magna cauſa, vt dictum eſt arg. ff. ad Trebel. l. facta. §. ſi in dãda. ⁊c. Circa quartum vero, ſcilicet qualiter probetur aliquẽ eſſe iſtarũ affectionum, dico tria ꝓbanda. Primo, qđ partes ſint in ciuitate. Scđo. qđ tali parti, que tali nomine vocatur, adheſit. Ex his ꝯcludit, quod ſit illius affectionis que examinemꝰ. Primo dixi quod debẽt ꝓbari partes eſſe in ciuitate. Ad qđ ſciẽdũ eſt, quod q̃ñq; in ciuitate ſunt due partes quarum quelibet habet ꝑtem regiminis, vt in ciuitate Tudertina, tunc facilis eſt ꝓbatio. Q̃ñq; ſunt due partes quaruȝ vna regit ciuitatẽ, alia ſtat deiecta, ſȝ alio tẽpe rexit. ⁊ tunc ſimiliter facilis eſt ꝓbatio, ſcȝ eorum qui iã regebãt, ⁊ eorum, qui modo regunt. Quãdoq; vna ciuitas multuȝ ab antiquo recta eſt ſub vno noĩe. tunc difficile eſt ꝓbare aliquem eſſe alterꝰ partis, quã illiꝰ ſub quo noĩe ciuitas regit̃, vt ſtatim dicã. Secundo dixi debere probari quod tali nomine vocat̃ talis pars iſtud eſt difficile. Tertio dixit ꝓbanduȝ quod talis homo adheret illi parti: hoc autẽ habet̃ in ciuitate Tuderti multũ de facili. q: ibi vocant̃ ad officia publica ſub illo noĩe, ⁊ aliter nõ admitterent̃, tunc patet q: ꝑ illius affectiõis homines geri non poſſunt, vt ff. de acqui. here. l. ꝓ herede. § Papinianus vel q: hoc expreſſe dicebat ſe eſſe illiꝰ affectiõis ſufficit: nemo enim vr̃ dicere, qđ mẽte nõ agitauit vt. l. Labeo de ſupel. leg. vel q: illi parti fauebat in cõſilijs ⁊ in alijs factis, ⁊ itelligo

12 hoc in factis voluntarijs † Quid enim ſi vna pars erat extra ciuitatẽ: ⁊ alia que ciuitatem regebat facit exercitum ꝯ illos: Certe illi, qui iuerunt, ex hoc nõ dicent̃ illiꝰ affectionis, cum intrinſecis. nã iuerunt, ex iuſſu regẽtium ciuitatẽ, q̃bus habebãt neceſſe obedire, vnde in dubio vr̃ factuȝ magis ex neceſſitate quã ex volũtate, vt ff. de acqui. here. l. qui in aliena. § ſi is q putat. vel ſi

13 nil tale ꝓbari põt. † ſufficit ſi ꝓbaret̃ de ſuis aſcendẽtibus, illius enim affectionis preſumit̃ filius cuius fuit pater, vt C. ad l. Iul. maieſt. l. q̃ſquis. ⁊ ff. de edil. edic. l. qđ ſi nolit. §. qui mãcipia vendunt. Redeo ad id qđ dixi de ciuitate, que ab antiquo recta eſt ſub vno noĩe nec nomine partialitatis hȝ exititios, vel ſi hȝ nõ habet eos ſub nomine, de quo querit̃. Exemplũ. Ciuitas Piſana ab antiquo recta eſt ſub noĩe Gebellinorũ, ⁊ licet exititios habeat, tñ intrinſeci, ⁊ extrinſeci, illo noĩe nuncupantur. Et, vt hoc

14 declarem. † pono ſtatutũ eſt Piſis qđ nullus Guelphus ad officium aliqđ admittat̃. Dico enim hoc ſtatutũ debere intelligi de eo qui eſſet eiꝰ affectionis in ciuitate Piſarum, ⁊ reſpectu illius ciuitatis, Statuta enim in dubio debẽt intelligi de his que fiũt, vt reſpiciãt territorium ſtatuentis. vt ff. de iuriſ. om. iud. l. de bo. aut. iud. poſ. l. cũ vnus. §. pe. de cõſti. c. vt animarũ. lib. vj. Et ideo cũ in illa ciuitate nõ ſit talis pars, nõ vr̃ qđ quis poſſit habere affectionẽ ad id qđ nõ eſt, l. euȝ qui ita. § ſi. de verbo. oblig. de fideiuſ. l. fideiuſſor. obligari. in prin. de reg. iur. l. cum principalis.

15 de ſtipula. ſeruo. l. vſuſfructus. Unde † dico ſi in ꝓuincia eſſet aliqua ciuitas affectionis Guelphe, que inſidiaret̃ ſtatui ciuitatis Piſarum, ⁊ aliqs ciuis illi ciuitati adhereret dãdo auxilium, cõſilium, vel fauorẽ ꝯ ſtatutum ciuitatis. ille vero Guelphus eſſet, arg. ff. ad l. Iul. maieſt. l. cuiuſq;. vere enim ipſam ciuitatẽ ⁊ cõtra

16 ipſam cõmittit. Sed ſi poneres vnum Piſanũ eſſe rectorem in ciuitate Peruſij cuiꝰ ſtatus Guelphus eſt. tñ non aduerſat̃, ſed amicat̃ ciuitati Piſarũ tunc licet ille talis ſit Guelphꝰ Peruſij, nõ tamẽ ꝑ hoc dicit̃ Guelphꝰ Piſis nec ſtatuto cõprehẽditur: cum reſpectu diuerſorum põt quis eſſe diuerſarum affectionum: vt dictu eſt, arg. ff. de autho. tuto. l. accipiẽtis. Idez dico, ſi ꝓbaretur quod aliquis eſſet natus ex prole Guelpha illo reſpectu quo antiquitus erat, tẽpore, quo erat diſſenſio iter eccleſiã, ⁊ illum Feder. Impera. non tñ ob hoc dicetur Guelphus illo reſpectu quo ſtatuta loquitur, vt ſ. dixi, nec puto quod ſufficiat ꝓbare ꝑ famã vel quod aliquis ſic reputatur: nã de iure quilibet creditur eſſe eius affectiõis cuius eſt patria ſua eſt enim de preceptis iuris gentium vt parẽtibus, ⁊ patrie pareamus vt ff. de iuſt. ⁊ iu. l. vt vim. ergo ſola fama, vel ſola ſuſpicione inducit̃ contrarium. Quia ergo predictorum difficilis probatio eſt ideo in quibuſdã ciuitatibus i certo libro omnes, deſcribunt̃ qui talis affectionis eſſe dicũtur vt ſic ex libri inſpectione doceantur qđ

17 tamen odioſum, ⁊ cõtra equitatem eſt. Qualiter autem † probetur quod vna ciuitas, caſtrũ, vel queuis cõmunitas ſit alicuius affectionis, dubitatio eſt. Et, vt hoc clareſcat pone, ſtatutũ eſt i ciuitate Peruſij qđ quicunq; ciuis fecerit caualcatã vel exercituȝ ad aliquam terrã Guelphã puniatur certa pena cõtingit qđ contra quendã nobilem de hoc ꝓcedebat̃. vnde ad offenſaȝ erat probandũ illã terrã eſſe Guelphã ad defenſam erat probãdum quod erat Gebellina. vnde de modo probãdi dubium erat ⁊ ꝓbatio de fama, vel quod ſic eſſe reputabatur, vt puta, nõ ſufficit, vt dictum eſt. De modo ergo dubitatur. Reſpond. terram eſſe alicuius affectionis intelligo, cũ ſic ſunt qui illã regunt vt ff. de cõd. ⁊ demõſt. l. municipibus. de reb. dub. l. cum ſenatus. Circa eos vero qui regunt, ⁊ gubernant ciuitatem, ſunt modi diuerſi. Nã quidã hoc exprimũt, cũ rectores earũ iurent officia ſcȝ ꝙ officiũ exercebũt ad ſtatũ, ⁊ honorem talis partis. Et q̃ñq; predicta talia eorum ſtatutis continentur. Et probatio predictorum eſt clara, q̃ñq; ciuitates in quibus officiales ſunt ꝑmiſti, vt tot Guelphi. ⁊ tot Gebellini, ⁊ tũc ſi quidẽ ſunt plures illi qui ſunt vnius affectionis, tũc illi parti cedit, de cuius affectione plures ſunt, ⁊ plures dicũt̃ eſſe regẽtes, vt l. qđ maior ad muni. ⁊ de pactis. l. ſi plures. facit de acq. re. do. l. q̃cquid. §. cũ partes duorum. Si vero in regimine ſunt equalis numeri, vt eſt Tuderti, tũc dicendũ eſt, ꝙ nõ ſit Guelpha nec Gebellina, ſȝ tertia ſpecies, ſcȝ cõis, vt d. l. q̃cquid. §. cũ partes duorũ. Quedã ſunt ciuitates et caſtra, que ſimpliciter regunt̃ abſq; alicuius partialitatis noĩe, tũc videdũ eſt, ſi in ciuitate. vel in ꝓuincia ſunt partialitates, cui parti adheſit, ⁊ fauorẽ p̃ſtitit dicta terra, ꝓut dictũ eſt §. de priuata pſona, qđ ſi hoc non põt ꝓbari, nec de hac nec de illa affectione eſſe p̃ſumeret̃, cũ poſſibile ſit, ⁊ de facto ſunt multi homines, ⁊ multe terre que nulli p̃dictarũ affectionũ adherẽt, ꝙ ſaltẽ

18 clare apparet in ciuitatibus vltramõtanis. † Circa quintum ſcȝ qualiter ꝓbetur affectiones mutaſſe, ⁊ loquor de eo, de quo cõſtat alicuius affectionis fuiſſe: qđ enĩ nõ fuit, non põt tolli vel mutari, vt ff. de inin. teſt. l. nã ⁊ ſi. ver. poſt defectum. ⁊ de ꝯdi. et de. l. Titio vſufructus. in princ. Ad quod dico ꝙ iſte partialitates, vt dictũ eſt. ſunt q̃dã affectiones ſicut ⁊ poſſeſſio cõſiſtit in quadã affectiõe aĩo poſſidẽdi, ⁊ a veteribꝰ ſcriptũ eſt nemineȝ ſibi cãȝ poſſeſſiõis poſſe mutare nulla extrinſecꝰ accedẽte cã, vt ff. de acq. poſ. l. iij. §. illud. ⁊ l. qui bona. § q̃ vulgo. ⁊ de vſuf. l. non ſolum. in ꝑin. cum ſi ita hic nemo põt mutare partialitatẽ, ⁊ affectionẽ, nulla extrinſecus accedẽte cã. Et ꝙ ad mutationẽ affectionis, ſeu voluntatis cauſa debeat ſuperuenire, ꝓbatur naturaliter, nã cum obiectum voluntatis ſit bonum ſcilicet exiſtens, vel apparens, ideo quis adheret vni parti, q: illud videtur ſibi bonum. Et ſi cum voluntatẽ mutat oportet quod ſit aliquid ꝓpter quod ab illa voluntate recedat ⁊ alteri adhereat inde moti ſunt legumlatores dicẽtes nemo põt ſibi cauſam poſſeſſionis mutare nullo extrinſecus ſuperueniẽte. Cauſe autem mutationis quas communiter videmus ſunt inimicitie ſuperuenientes cum aliquo potentiore ſe in affectione illa vel ſi ei obuenit hereditas vel magnum lucruȝ quod commode habere non poteſt niſi illam partem dimittat vel alteri adhereat. vel ſi nouo affinitate cum aduerſa parte iungatur. ff. de ꝓcura. l. filiuſf. ⁊ l. ſeq. et ſeq. ⁊ l. aut affinitate. Iſta igit̃ ſi interueniant cum partis deſertione faciunt probationem affectionis mutate per dicta iura. Quid autem niſi aliquis dicat ſimpliciter ſe mutaſſe voluntatẽ, ⁊ ſe velle alteri parti adherere, ⁊ hoc iurat, an ſit credendũ: Dico inſpiciendum qualitatem perſonarum ſecundum quod docet text. de re mili. l. non omnes. §. a barbaris. facit quod dicitur de Gentili, qui nouiter venit ad fidem. xlviij. diſtin. per totum.

ADDITIONES.

a T. D. ¶ Tractatus de Guelphis Adde quod iſte eſt tractatꝰ Bar de quo vide Bal. in l. j. C. ad l. Iul maie. ⁊ in l. filiuȝ. C. de ſuis ⁊ legi. ⁊ Marti. Lau. in ſuo tracta. de prin. in §. cliiij. vbi videas. ⁊ adde quod partis Guelphe ⁊ Gebell ne nulla eſt maieſtas, ⁊ ideo inter ipſos non committitur crimen leſe maieſt. vide do. Barthol. Soci. conſi. xxij. incip. ſequendo.

b ¶ Federicus Barbaroſſa. Dicit Geor. Meru. in li. iiij. antiquitatis vicecomitum, quod non a Federico Barbaroſſa, ſed a Federico iuniore nomen ⁊ origo maledictorum Gebellinorum, et Guelphorum cepta fuerunt.

c ¶ Statuentis. Nota per Bar. hic quod ſtatuta in dubio debẽt intelligi de his que fiunt ⁊ reſpiciunt territorium ſtatuentium. vide Barto. in tracta. de repreſa. in iiij. q. j. q. princ. ⁊ Bald. in l. j. C. ne ſi. pro pa. Sal. in l. filius. C. eodem titu. ⁊ Bald. in l. ſi qua pena. ff. qui ſunt ſui. vel ali. iu.

Tractatus de Regimine ciuitatis, ſecundum Bar. a Saxoferrato.

1 ☞ Primum regimen, quod fuit in vrbe Romana, regibus expulſis fuit ad populum, quod Ariſtoteles nominat politicum. Democratia dicitur regimen regentium ad ſui commodum ad oppoſitum diuitum, vel alicuius gentis.

2 Secundus modus regendi in vrbe Romana fuit per Senatores: ⁊ talis modus eſt bonus, ſi tendit ad commune bonum, quod Ariſtoteles appellat regimen maiorumentum. Oligarchia per Ariſtotelem dicitur regimen paucorum diuitum non tendentium ad commune bonum